

ཐོད་བྱི་གསེ་བ་དེག་བའི་གནའ་དཔེ་ཚྭ་གསུང་པ་ལྷན་གསུང་དཔེ་ཚྭ་གསུང་།

ARURA

ཨ།གསེ་བྱིད་མཛེས་མཆར་མིག་བྱུང་།

དག་བསྟེན་འཇམ་དཔལ་རྩོ་རྩོ།

། མི་རིགས་དཔེ་ཚྭ་ཁང་།

བོད་ཀྱི་གསེང་པ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཕྱོགས་བསྐྱགས་དཔེ་ཚོགས།

ARURA

༄༅།གསེང་པ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཕྱོགས་བསྐྱགས་དཔེ་ཚོགས།

དཔེ་བསྐྱེད་འཇམ་དཔལ་རྒྱུ།

མཚེ་སྟན་ཞིང་ཆེན་པོར་གྱི་གསེང་པ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཕྱོགས་བསྐྱགས་དཔེ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོམ་སྒྲིག་ཚོགས་པ།
(བོད་ཀྱི་གསེང་པ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཕྱོགས་བསྐྱགས་དཔེ་ཚོགས་)ཚོམ་སྒྲིག་ཚོགས་པ།

065

མེ་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

医学奇妙目饰:藏文/《藏医药经典文献集成》编委会,
青海藏医药研究所编. - 北京:民族出版社,2007.12

(藏医药经典文献集成)

ISBN 978-7-105-09041-9

I. 医… II. ①藏… ②青… III. 藏医-藏语 IV. R291.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 196386 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.mzcbs.com>

北京艺辉印刷有限公司

各地新华书店经销

2008 年 12 月第 1 版 2008 年 12 月北京第 1 次印刷

开本:850 毫米×1168 毫米 1/32 印张:16

印数:0001-2000 册 定价:25.00 元

ISBN 978-7-105-09041-9/R·262(藏 132)
(藏文室电话:64275311 发行部电话:58130509)

ཙམ་ཐྱིག་འགན་འཁུར་བ། ཏ་རྟོ།
责 任 编 辑： 达 多

༩༩ ། ། གཙུག་མཛེས་མཆར་མིག་གྱུར། །

ཙམ་པ་ཤི།	དགེ་བསྐྱེན་འཇམ་དཔལ་རྟོ་ཨེ།
ཙམ་ཐྱིག་མ་ཐན།	མཚོ་རྩོན་ཞིང་ཆེན་པོ་དུ་གྱི་གསེར་མིག་ཞིབ་འཕྲག་ཁང་།
དཔེ་སྟེང་མ་ཐན།	པོ་དུ་གྱི་གསེབ་མིག་པའི་གནའ་དཔེ་སྟེང་ས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས་ཙམ་ཐྱིག་ཙམ་པ་ཤི།
འབྲམས་ཞེལ་མ་ཐན།	མི་རིགས་དཔེ་སྟེང་ཁང་།
གནས་ལུལ།	མི་རིགས་དཔེ་སྟེང་ཁང་གི་པོ་དུ་ཡིག་ཙམ་ཐྱིག་ཁང་།
ཐུག་ཁྱིད་ཡང་གུངས།	པེ་ཅིན་རྟོ་ཡིང་ཡི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ།
ཁ་བར་ཡང་གུངས།	100013
བར་འདྲེབས་མ་ཐན།	010 - 64275311
བརྒྱུད་འཛུང་མ་ཐན།	པེ་ཅིན་དུ་བྱེད་པར་འདྲེབས་ཚད་ཡོད་ཀྱང་སི།
དྲིབ་ཆད།	ཀྱལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་ཏུ་པེ་ཅིན་ཁང་།
བར་ཕྱིག	850mm x 1168mm 1/32
བར་གཞིའི་ཐྱིག་ཐེངས།	16
བར་ཐེངས།	2008ལོའི་ཟླ་12པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱེགས།
བར་གུངས།	2008ལོའི་ཟླ་12པར་པེ་ཅིན་ཏུ་པར་ཐེངས་དང་པོ་བརྒྱབ།
ཕྱིན་ཆོང་།	0001 - 2000
	མེར་25.00

《བོད་ཀྱི་གསེབ་པ་རིག་པའི་གནད་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱགས་དཔེ་ཆོགས》ཀྱི་ཚཱ་སྐྱིག་ཆོགས་པའི་མིང་གོ།

ཆོ་འབྲིས། ཁྲི་རྩ་ཆེ་རྒྱལ། བཟན་ཁོ། ཉི་མ། སྤུང་བཟན།

ཆོགས་གཙོ། འོ་ཆོགས་ཆེན།

ཆོགས་གཙོ་གཞོན་པ། རྩོ་རྩེ། ཉ་མགྲིན་རྒྱལ། གཏུགས་དཀར། ཆེ་རིང་རྒྱལ།

ཆོགས་པའི་མི་སྡེ། འོ་ཆོགས་ཆེན། རྩོ་རྩེ། ཉ་མགྲིན་རྒྱལ། གཏུགས་དཀར། ཆེ་རིང་རྒྱལ།

བརྩེ་ཆེ་རིང་། བྱ་མདོ་སྤྱ་བུ་མས་རྒྱལ། དབང་ཆེན་ཆེ་བརྟན། སྤྱ་

བུ་མས་རྒྱལ། ཉ་རྩོ། རྩོ་འབྲུབ། ཀམ་ཆོགས་གཉིས། རྩོ་འབྲུབ་

ཆེ་རིང་། བསམ་འབྲུབ་རྒྱལ། སྤྱལ་བཟང་རྩོ་རྩེ། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་མཚོ།

དབང་གུགས་བསོད་ནམས། སྤྱལ་བཟང་བཟ་ཤིས། རྩོ་རྩེ་རབ་བརྟན།

མཁའ་འགྲོ་སྤྱབས། བཟ་ཟ།

དེབ་འདིའི་དག་སྐྱིག་པ། འབུམ་ཁོ། ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། གཏུགས་དཀར། བཟ་ཟ།

རྩོ་རྩེ།

《藏医药经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

顾问：措如·次郎 旦科 尼玛 土布旦

主任委员：艾措千

副主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

委员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让

恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智

尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措

昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：本考 拉毛才让 星全章 扎巴 多杰

ཐུན་འགྲུའི་གཏམ།

བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཉེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དེ་ནི་གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ཟུང་གཞིར་བྱས་སོགས་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་འདི་ཉིད་བཅུད་བསྟེ་ལེན་བྱས་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཚད་ཞིང་ལག་ལེན་གྱི་ཚུལ་བྱང་ཕྱན་སྟུང་ཆོགས་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་མངོན་པར་བཟ་བའི་གསོ་དབྱེད་ཀྱི་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ན། རྩ་མོ་ཞིག་ནས་འཇམ་སྒྲིང་བྱུང་བའི་གསོ་རིག་སྐྱེ་བ་ནམས་ཀྱིས་གདེང་འཛིག་ཆེན་པོ་གནང་སྟུང་མཆིས།

བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་གཞུང་དང་ལག་ལེན་གྱི་བསྟན་བཅས་བཟང་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་ནང་དོན་གྱི་ཐད་གསོ་རིག་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཟུང་གཞིའི་གཞུང་ལུགས། བད་སོག་ལག་ལེན། སྐྱུ་རྩལ་སྟེ་བཟོ། ལུས་ཁམས་བདེ་སྤང་ལ་སོགས་རིག་ཆ་ལོངས་སྟེ་འདུས་ཡོད་པའི་ནོར་བུའི་བང་མཛོད་ཅིག་ལགས། དེ་ལ་ཉང་དང་སྤྱི་གཞུང་གི་སྟུགས་འཁྱར་དང་བཅི་མཛོད་ཆེན་པོའི་འོག་ཉེ་ལོར་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་གང་ལེགས་བྱུང་ཡོད་ལ། གནའ་གཞུང་གང་མང་ཞིག་ཀྱང་དཔེ་རྒྱན་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཐོན་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ད་དུང་གནའ་དཔེ་མང་པོ་ཞིག་སྤར་བཞིན་འདུས་ཆོས་རུལ་གྲག་སྐབས་པའམ། ཡང་ན་མིའི་ཚོལ་བའི་དབང་གིས་གཏོར་བརྟག་ཆབས་ཆེན་སྐབས་ཀྱི་ཡོད་པས། གང་ལྟར་སྒོས་སྤང་སྟོང་མ་བྱས་ཆོ་རིག་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པའི་གནའ་དཔེ་གང་མང་ཞིག་ཆ་བརྟག་རྒྱན་ཆད་དུ་འགྲོ་ཉེན་ཆེ།

དེ་ལ་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ཉིད་སྟུགས་ལོངས་ནས་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་

དེ་ལྟར་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཚོགས་མར་དཔེ་རྒྱན་ཕྱེད་པའི་ཚོད་དང་བརྒྱན་ནས་
འདིར་སོངས་ཕུ་བཞག་ཆེན་པོ་འདི་ཚོགས་གང་ཐད་ནས་ཕུ་བ་ལམ་རྟོང་ཡོང་
བའི་བཟུལ་ཤིས་རྫོན་འདུན་ཁྱེད་དང་། དེ་བཞིན་པོད་ཀྱི་གསོལ་ཤིག་པ་ལ་ལྟག་
བསམ་དཀར་པའི་ཡུལ་དང་ཚོགས་སོ་སོའི་རྒྱུས་ལྷན་ནས་ཀྱང་ལས་གུ་འདིར་
ཚོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་ཤོགས་འདེགས་ཕྱེད་པའི་བསམ་འདུན་ཁྱེ་
རྒྱ་ཡིན།

३००९ लोडिः ॥ ३ पत्र।

མཆམས་སྒྱུར་བའི་གཏམ།

ཁ་བ་རི་བོའི་བརྩ་ཐུག་རིག་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་འཛིག་
ཉེན་སྲིད་པལ་བདེ་གཞི་མར་གྱུར་པའི་སྒྲིའི་རིག་པ་མཐའ་དག་གྱི་ལ་བཏགས་
པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་
གྱུར་པའི་གངས་ཅན་གསོ་བ་རིག་པ་ནི་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲིལ་གྱུན་
དར་སྒེལ་མཛད་ཅིང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་པན་པ་འབའ་ཞིག་སྒྱབ་པའི་རིག་པ་
ཞིག་ཡིན་སྟབས། རིས་སྤྱ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་པན་པའི་ལས་
དོན་ཁོ་ན་སྒྱབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་ཏུ་འཁྲམས་ཤིང་སྤྱི་ཆོགས་དང་དུས་རབས་རི་
འབྲེལ་གི་ནང་དུའང་མཁོ་གལ་དང་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དོན་
དངོས་ཀྱི་ཉིང་ནས་གྲུབ་པའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པས་མི་སྤྱ་དང་སྤྱ་ཞིག་གིས་
ཀྱང་བསྟོན་འདིར་དང་ཁྱོག་བཤད་བྱ་བར་མི་རུས་སོ། ། རང་རེའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཆར་དང་དེ་ཡོད་བརྟན་བཙས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལྟར་ན། གཡུང་རྒྱུད་བོན་ལུགས་
ཀྱི་བྱང་སྤོང་དཔུང་བྱ་བྱི་ཤེས་ནས་སྤྱན་པ་དུང་གི་བོར་ཙག་ཅན་བར་དང་། རྗེ་
བརྩན་གཡུ་ཐོག་རྟིང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ནས་གཉིར་སྟོན་གྲ་བ་མངོན་ཤེས་ཀྱི་
བར། བེ་རོ་ཙ་ན་ནས་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐབས། བྱང་རྒྱར་ནམ་
གཉིས་ནས་ཀོང་རྒྱལ་ཡབ་སྲས། མི་དབང་ལྷེ་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱན་རྟེན་
མཁས་དབང་མཁྱེན་རབ་ཞོར་བྱ་ལ་ཐུག་པའི་བྱང་སྤོང་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་
བགྲང་གིས་མི་ལངས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱ་རླིན་ལས། དཔལ་ལྷན་གྱུད་བཞིའི་
དགོངས་འབྲེལ་དང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་དགོངས་འབྲེལ་གཙོ་བྱས་པའི་གསོ་
རིག་གི་བརྟན་བཙས་རི་བོའི་གཉིས་དང་མཉམ་པ་རང་གིས་མཇལ་ན་དད་པའི་

ལྷ་ཡོང་གཤེལ་གཞན་ལ་རོམ་ན་ལ་རྒྱའི་སྤྲོབས་པ་རྒྱས་པ་འདིས་ཤོད་ཀྱི་གསེ་
བ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ལ་གཞུང་མན་རག་གི་ནང་དོན་ལུན་སྤྲུམ་ཆོགས་པ་
ཞིག་ཡིན་པ་ར་སྤྲོད་གསལ་པོ་བྱས་འདུག

འོན་ཀྱང་མིག་སྤར་སྤྱི་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་རེའི་གསེ་
རིག་ཐང་ཀྱི་གཞུང་མན་རག་གི་གདམས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཉམས་ཉེས་སུ་བྱུར་དང་
འབྱུར་སྤྲུམ་ཡིན་པ་འདྲ་ཀྱན་གྱིས་མཐུན་གསལ་ལགས་པས། ད་ལྟའི་དུས་
འདིར་བདག་ཅག་ཆོ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོང་ཚོག་ཁོ་ན་དང་ཡུལ་ཡུང་བྱེ་
བྲག་པའི་ཁེ་ཕན་ནམ་ཚུགས་རིས་ཅན་གྱི་ལྷ་བ་སོགས་རིང་དུ་དོར་ནས་མི་
རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལྟ་བུ་འདི་ལ་སྤྱིར་ཁོང་ནས་གཙུག་ཅེས་དང་
གཅེས་སྤྲུལ། དེ་བཞིན་རིས་སུ་མེད་པའི་འཇམ་སྤྱིར་གི་མའི་རིགས་ཡོངས་ལ་
ཕན་དུ་རེ་བའི་ཀྱན་སྤོང་རྣམ་དག་གི་སྒྲོན་པས། རི་རྒྱལ་རྒྱན་པོའི་གཏོས་དང་
མཉམ་པའི་ཤོད་ལྷགས་གསོ་རིག་གི་གཞུང་མན་རག་རྣམས་ལ་འོལ་ཆོད་དང་
རང་བཟོ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་རང་སྤྲོག་འདོན་རྒྱུར་སྦྱོར་དང་
འཆོལ་སྤྱད་ལེགས་སྤྱིག་བྱེད་རྒྱ་བཅས་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་གནད་ཆེ་བའི་བསྐྱི་བ་ཞིག་
རེད།

དེའི་ཕྱིར་མཆོ་སྤྲོད་ཞིང་ཆེན་ཤོད་ཀྱི་གསེ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་སྒྲོན་པས་ཤོད་ཀྱི་སྤྲན་ཅིས་རིག་པ་རྒྱུད་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་དང་
གསར་བཏོད་གོང་སྤེལ་གྱི་མང་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་འཇུགས་སྤུབ་པའི་ཆེད་དུ།
ད་ལྟའི་དུས་རབས་དང་སྤྱིད་རྒྱས་བཟང་པོའི་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་རང་མི་
དངོས་ནོར་གསུམ་གྱི་སྤྲོབས་ལྷགས་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་ཞིང་མིག་རྒྱུང་རིང་བའི་
རྒྱས་གཞི་དང་བཅས་ཉེ་རང་རེའི་སྤྲན་ཅིས་སྤོར་གྱི་མཁོ་གལ་ཆེ་བའི་གནའ་དཔེ་
དང་བརྟན་བཅོས་ལག་དུ་ཟིན་ཏེ་ཅག་ཚུགས་གཅིག་དུ་བསྐྱེགས་ཉེ་པར་དུ་
བརྟན་པའི་དགེ་བ་འདིས། ད་ལྟ་ཅམ་མ་ཟད་འབྱུང་འབྱུར་ཤོད་ཀྱི་སྤྲན་ཅིས་
བརྟན་པ་ཉིད་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དུ་འགོ་བར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་

ཁུས་པ་ཐོན་ཐུབ་ཅིང་ལྷན་ཅན་ཀྱན་གྱི་སྒྲིག་འཛའི་དཔལ་དུ་འགྱུར་བར་གདོན་
མི་བྱ་བས་ན། འོ་སྒྲོལ་ཐུན་མོང་གིས་རྗེས་སྤྱི་རང་ཁྱེད་ལ་པའི་ལས་དོན་གལ་
ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཏེ་ཅང་དགའ་ཚོར་དང་བཅས་མཆམས་སྒྱུར་བའི་ཆོག་ཏུ།

ཁོ་ཁྱེད་ཆེན་མ་གྱིས།

སྤྱི་ལོ་༡༩༠༠ལོའི་ཟླ་༡༡ཆེས་༡ཉིན་ལ།

དག་མྱིག་པའི་གསལ་བཤད།

བོད་བལ་མོ་སྐར་བ་ཞེས་སྤྱ་གཤམ་པ་འཛམ་གྱིང་གི་ཡང་སྤེང་དུ་གནས་
པའི་མི་རིགས་ཉིད་ལ་གནམ་གྱིས་ས་བཀབ་པ་ལྟ་བུའི་སྔོན་ཕྱོན་དུ་བར་དམ་
པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས། དམ་པའི་ཚོས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བརྒྱ་ཐག་རིག་
པའི་གནས་ཀྱིས་ཡོངས་སྤྱ་ཐུག་པའི་ཤེས་རིག་བར་མཛོད་ནི་སྤྱིད་པའི་མཐར་
ཡང་བྱལ་བ་མེད་པ་ཞིག་མཆིས་པ་ལ་སྤྱས་ཀྱང་བསྟོན་དུ་མེད་དོ། དེ་ལས་
གནས་བཅུའི་ཡ་གྲུལ་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཚོག་དམ་པར་ལྟར་པའི་
བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི། རྗེ་གཡུ་ཐོག་ཆེན་པོས། མི་ན་བར་གནས་པར་
འདོད་པ་དང་ན་བ་གསོ་བར་འདོད་པའི་གང་ཟག་གིས་གསོ་བ་རིག་པའི་མན་
ངག་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རིས་སྤྱ་མ་ཆད་པའི་འཕྲོ་བ་མའི་
རིགས་ལ་མན་པ་འབའ་ཞིག་སྐྱབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་སྟེ། དེར་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་
ཡུན་ཏུ་ཅང་རིང་ཞིང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆང་ཡིན་པ་མ་ཟད། སྔན་
དཔུང་གྱི་རིགས་ལམ་ཁྱད་དུ་འཕགས་ཤིང་མན་ངག་ཉམས་སྤྱོད་སྤུན་སྤུམ་
ཆོགས་ཤིང་གུ་ཤོ་མ་པ་ཞིག་མཆིས་སྟབས། དེང་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་མྱི་ནང་ཀྱན་དུ་
ཆོན་རིག་པ་མཁས་ཅན་དག་གིས་སྤྱོགས་ཡོངས་ནས་སྒོ་བ་སྤྱོད་དང་ཞིབ་འཇུག་
གི་ཤོ་མ་སྟབས་མཚོགས་ལེན་བྱེད་བཞིན་པ་དང་། རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཀྱང་
ཏང་གི་མི་རིགས་སྤྱི་ཅུས་དོན་འཁྱོལ་དང་བྱལ་རྒྱུད་གསར་སྟེལ་བྱེད་པའི་
འཕྲོས་དང་བསྐྱོན་ནས་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ལས་དོན་ཉིད་སྔོ་ཀྱན་ནས་
ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དང་མ་ཉམས་གོང་སྟེལ་གནང་སྟེ་ཉམས་དགའི་ཡུལ་ཁམས་
ཤིག་དུ་བསྐྱལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་མྱི་ནང་གི་འགལ་སྤྱོད་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་

རེད་གསོ་རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་ངག་གི་གདམས་པ་གང་མང་ཉམས་ཉེས་སུ་
 ཟུར་དང་འཇུར་ལུས་ཡིན་པ་འང་ང་ཚོས་མིག་མཐོང་ལག་ཟིན་དུ་འཁུམས་ཤིང་།
 ཐོད་ཀྱི་གསོ་རིག་འདི་ཉིད་གནའ་པོའི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་ལྟ་ན།
 རི་རྒྱལ་ལྷན་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་གཞུང་མན་ངག་གི་གསུང་རབ་དེ་
 རྣམས་སྐར་ལས་ལྷག་པའི་སྒྲོ་ནས་ཕྱོག་འདོན་ཟུར་སྒྲོབ་དང་འཆོལ་སྤྱད་ལེགས་
 གྲིག་བཅས་ཕྱིན་རྒྱ་ནི་ཐོག་མར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་མང་གཞིའི་ལས་ཀ་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ལྟེ་འོ་སྒྲོལ་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བབས་པའི་
 དུས་རབས་ཀྱི་འགན་འཁུལ་ཞིག་ལགས། དེའི་ཕྱིར་ང་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགན་
 དང་དུས་རབས་ཀྱི་སྐར་བྱ་ལྟར་མདོ་དུས་མཐོ་སྐར་ཞེས་པའི་བྱ་རྒྱ་མཉམ་ཁོར་
 ཡུག་ཁོད་དུ་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བའི་གནའ་པོའི་གསོ་དཔུང་རིག་པ་འདིའི་ཕྱོག་
 དུས་ལྟས་རྒྱ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱི་ཚེད་། ཐོད་ཀྱི་གསོ་དཔུང་རིག་པར་སྐྱབ་བཙོན་
 དང་ཞིབ་འཇུག་ཕྱིན་པར་སྒྲོ་བ་བཅས་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཅན་མང་པོར་རྒྱ་ཆ་མཐོ་
 སྒོད་ཀྱི་སྒྲོ་འཕར་ཡངས་པོར་སྤྲེས་པ། རང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་རྒྱུ་འཛིན་པ་ལ་
 སྐར་བས་སྒྲན་ཐོགས་བྱུང་པ། ཉམ་ཐག་ནད་པའི་ལུས་སྤྲུག་ལ་གཟིར་བའི་ནད་
 རིགས་ཙམ་མེད་དུ་འཛམས་པར་རུས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་རྒྱུན་དང་མན་
 ངག་ཟབ་མོའི་གདམས་པ་ཆིག་བྱུང་ཀྱི་སྒྲོར་མང་དུ་བཅའ་ནས་ནད་ཀྱི་ལྷག་
 བསྐྱེད་ལས་སྒྲོབ་པར་རྩོམ་ཐོགས་པ་བཅས་མདོར་ན་གངས་ཅན་གསོ་བ་རིག་པ་
 འདི་ཉིད་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་སྒྲོ་ནས་རྒྱུད་འཛིན་ལེགས་པོ་ཞིག་ཕྱིན་པའི་
 ཆེད་དུ། རེད་ཅག་མཆོ་སྤྱན་ཞིང་ཆེན་ཐོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་
 འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་མི་ལྷ་ཙམ་འཇུགས་དང་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་དག་
 གྲིག་གི་མི་ལྷ་ཆེད་བསྐྱོས་བྱས་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་། གཞུང་ལུགས་བརྟན་
 བཅོས། མན་ངག་ལག་ལེན། ལྷན་སྒྲུར་སྒྲུབ་བྱང་། རྩོ་སྒྲན་འཁུངས་དཔེ།
 གནམ་རིག་སྐར་ཕྱིས་སྤྲུགས་ཀྱི་དཔེ་རྒྱུན་དགོན་པོའི་རིགས་གཙུག་པོར་བཟུང་
 ཐོག་《ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་རྒྱུགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཆོགས་》ཞེས་པ་

འདི་ཚུམ་སྤྲིག་བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་སྟུན་ཐད་དཔེ་དཔེ་རེ་རེ་བཞིན་མཛད་
པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྩ་ཕྱི་དང་ནང་དོན་ལ་མ་བརྟེས་པར་ལག་ལེན་དུ་འབྱོལ་གང་
ཐུབ་བྱས་ཏེ་དཔེ་རྙིང་ལག་དུ་སོན་ནོ་ཙག་དག་སྤྲིག་དང་དཔེ་སྟུན་འགྲེམས་སྤེལ་
བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

དེ་ལ་ཀན་ཨོ་ས་ཁུལ་གྱི་ཀན་འབྲུམ་ཁོ་ལགས་ནས་གནང་ས་པའི་ཤིང་
དཔར་གྱི་མ་ཡིག་ཞིག་གཞིར་བཟུང་ནས་དག་བསྐྱེགས་བྱས་པའི་《གསོ་བྱེད་
མངོས་མཚར་མིག་རྒྱན་》ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་《བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་
དཔེ་སྟེགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས་》ནང་གསལ་གྱི་དཔེ་རེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། གསོ་
བྱེད་བདུད་ཅིའི་འཁྲུལ་མེད་ངོས་འཛིན་བཟོ་རིག་མེ་ལོང་དུ་རྒྱུ་པར་ཤར་བ་
མངོས་མཚར་མིག་རྒྱན་ཞེས་པ་འདིའི་ནང་ཙ་རྒྱུད་ལས་ཙ་བ་གསུམ་གྱི་རྙིང་
འགྲེམ་དང་། བཤད་རྒྱུད་ལས་སྟུན་གྱི་འཁྲུངས་དཔེ་དང་ཆ་བུད། མན་ངག་
རྒྱུད་ལས་ལུས་ཐིག་དང་གནད་གྱི་གངས། ཕྱི་མ་རྒྱུད་ལས་གཏར་བསྐྱེགས་ཐུར་
གསུམ་གྱི་ཙ་དང་གསང་བཅས་ཕྱི་སྤྲིད་དང་བྱར་མཁར་པ། དར་མོ་བ་སོགས་
མཁས་པ་འགའི་དགོངས་པ་རེ་རེ་བཞིན་ཡིག་དང་རིམ་གཉིས་ཀྱི་ལམ་ནས་
བསྟན་ཡོད་ལ། དེ་ལས་གཙོ་ཆེ་བ་ནི་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་འགས་སྟུན་གྱི་ངོས་
འཛིན་འཁྲུལ་ཞིང་ལོག་པར་བྱིས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེང་གི་དུས་འདིར་མ་དག་
རྒྱན་འབྲུམས་སུ་འགོ་བཞུགས་པའི་ཚད་ཤིན་དུ་ཆེ་ལྟར་ཚོམ་པ་པོས་ཤི་སྟོན་དང་
མེས་ཞལ། ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་། རྒྱ་ནག་པིན་ཆོའུ་སོགས་སྟུན་གྱི་ངོས་འཛིན་
ཡང་དག་པའི་ཐུག་དཔེ་དུ་མ་འབད་པས་བཅའ་ཏེ་དེ་དག་གི་མན་ངག་གིས་
བྱར་བརྒྱན་ཏེ་ལོག་རྒྱུན་རྒྱུས་ལེགས་པར་བསལ་ཞིང་ཀུན་གྱི་སྒོ་ངོར་འབབ་
པའི་རིམ་ཨ་ན་མ་ན་ཞིག་བྱིས་ཡོད།

སྟུན་གྱི་འཁྲུངས་དཔེ་མངོས་མཚར་མིག་རྒྱན་ཞེས་པ་ནི་གོང་དཔེ་ཡི་ལེའུ་
བཞི་པོའི་རིམ་ཁོ་ན་བྱར་དུ་བསྐྱས་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་དཔེ་ཚོགས་འདི་ནི་དག་སྤྲིག་དང་ཚོམ་སྤྲིག་བྱེད་པའི་རྩ་འཛིན་

འདི་ལྟ་ཡིན་ཏེ། ༡. ཡིག་ཚོར་བ་དང་དོགས་གཞི་ཅན་རྣམས་ལ་མིང་ཚིག་གང་
 དེའི་རྗེས་སུ་ཉགས་[]འདིའི་ནང་དག་བཅས་བྱས་ཡོད། ༢. གཞུང་ཚིག་ཆད་
 པར་འདྲི་པ་རྣམས་ཉགས་()འདིའི་ནང་དུ་ཁ་སྐོང་བྱས་ཡོད། ༣. ཚྭ་པ་
 པོའི་མཆན་རྣམས་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ལས་ཁྱད་ཅམ་བྱས་ནས་
 བཏོད་ཡོད། ༤. མ་ཡིག་མི་གསལ་བའམ་གཞུང་ཚིག་ཆད་པ་རྣམས་ལ་ཁ་སྐོང་
 ཟུང་མ་རྒྱས་པ་ཉགས་.....འདིས་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད་ལ་གྲག་ཉགས་(>
 འདིའི་ནང་དུ་མ་ཡིག་གི་ཤོག་གངས་སམ་ཐིག་ཐེང་ཅི་ཅམ་ཞིག་ཆད་ཡོད་པ་
 གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ༥. རྒྱ་ཆ་དང་རྒྱ་མ་ཆ་སོགས་ཚུ་སྒྲེའི་རིགས་རྣམས་
 དག་ཡིག་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་ལྟར་ཏེ། སོག་ཆ་དང་རྒྱ་ཆ་ཞེས་ཚིག་སྟོགས་དང་
 བསྐྱེད་ན་མ་བཏགས་མི་འདྲིགས་ཤིང་། སོག་པོའི་ཚུ་དང་རྒྱ་མཆོའི་ཚུ་ཞེས་
 པའམ་ཚུ་མིང་རྒྱང་པའི་སྐབས་སུ་མ་བཏགས་འདྲིགས་ཞེས་པ་ལྟར་སྒྱུར་ཡོད།
 ལན་ཚུ་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་དཔེ་གཞུང་མང་ཆེ་བར་བསྟན་ནས་
 དམིགས་བསལ་དུ་མ་བྱུར་སྒྱུར་ནས་བཏོད་ཡོད།

འདིར་ང་ཚོ་དག་སྤྱི་གཟི་སྤེའི་བྱའི་རྒྱ་ཆ་དང་དམན་ཞིང་དཔེ་རྟོག་དག་
 སྤྱི་གཟི་ཉམས་སྤྱོད་ཞན་པའི་དབང་གིས་མ་རྟོགས་འགལ་འབྲལ་གྱི་ཆ་གང་མང་
 ཡོད་ཀྱིད་པ་ལ་རྒྱ་ཆེ་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་འཆར་སྤྱུགས་པར་གནང་
 བར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ལྟོལ།

མཆོ་རྫོན་ ཞིང་ ཆེན་ བོད་ ཀྱི་ གསེབ་ རིག་ ཞིབ་ འབྲུག་ ཁང་ རྒྱས།
 《བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་བའི་གནའ་དཔེ་སྟོགས་བསྐྱིགས་དཔེ་ཚོགས་》ཚྭ་སྤྱི་གཟི་སྤེའི་པ་

གྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལོའི་ཟླ་ ༣ པའི་ཆེས་ ༢ ཉིན།

ཚུམ་པ་པོ་རྩེད་མདོར་བསྟུས།

གཞུང་འདིའི་ཚུམ་པ་པོ་དག་བསྟེན་འཇམ་དཔལ་རྩི་རྩེ་མཆོག་གི་
འབྲུངས་ཡུལ་དང་རིགས་རྩ་སྐོར་ལྟར་། འབྲུངས་འདས་ཀྱི་ལོ་ཆོག་སྐོར་སྐོར་
ཀྱི་ལོ་གསལ་པོ་ཞིག་ལག་རྩ་མ་སོན་ཀྱང་། ཁོང་གི་བཙམ་ཆོས་སྤྱ་སྤྱམ་པ་ཡི་
ཤེས་དཔལ་འབྱོར་(སྤྱི་ལོ་༡༩༠༩ - ༡༩༤༤)ཀྱི་སྤྱོད་བྱ་དང་ཤེས་དཀར་མེ་
ལོང་། ལྷང་སྤྱོད་རྩི་བའི་རྩི་རྩེ་(སྤྱི་ལོ་༡༩༡༩ - ༡༩༤༤)ལྟག་དཔེ་དང་།
དེ་ལྟར་མར་དག་བཤེས་བསྟེན་འཇོན་སྤྱོད་ཆོག་སྤྱོད་(སྤྱི་ལོ་༡༩༡༥ - ?)ཀྱི་ཤེས་
གོང་ཤེས་སྤོང་སྐོར་ལས་ལྷང་མང་པོ་རིག་པའི་རྒྱལ་བཞེན་གྱི་ཚུལ་དུ་དྲངས་
ཡོད་པ་མ་ཟད། མཐུག་བྱང་དུ་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ལྷ་སྤྱོད་གནས་
ལོག་སྤྱོད་པ་ལྟག་སྤོང་པག་(སྤྱི་ལོ་༡༩༡༡)ལོའི་རྩི་རྩེ་དུག་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་
ཉིན་བཟང་པོར་དཔར་དུ་བསྟུབས་ཐོན་ཞེས་དང་། ཁོང་གི་མཆོན་མདུན་དུ་
ནའི་མན་དག་བསྟེན་འཇམ་དཔལ་རྩི་རྩེ་ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་སྐོར་ལས་གཞིགས་
ན་མཆོག་ཉིད་ནི་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་ནང་དུ་བྱོན་པའི་སྐོར་པོའི་སྤྱོད་ཆེན་
དམ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་གོར་མ་ཆག

དཀར་ཆག

ཚུམ་པ་པོ་རྩོད་མདོར་བཅུ་སྟེ།

༡༩། ། གསེབ་ཕྱེད་བཀྲུན་ཆེན་འབྲུལ་མེད་རྩོད་འཇིག་བརྩོད་ཅིག་
མེ་མོང་དྲུ་ནམ་པར་ཤར་བ་མཆིས་མཆར་
མིག་ཐུན་ཞེས་བྲ་བ་བཞུགས་སོ།

མཆོད་བརྗོད།	3
ཐད་ཀྱི་དོན།	3
ཡེ་དང་ཡོ། ཆ་རྒྱུད་ནས་གསུངས་པའི་སྒྲན་ཤིང་ ཤི་རྗེ་དྲུ་འབྲུལ་རྒྱལ།	13
དང་པོ། གནས་ལྷགས་ནད་གཞིའི་ཚ་བ།	13
གཞིས་པ། རྩོད་འཇིག་རྟགས་ཀྱི་ཚ་བ།	17
གསུམ་པ། གསེབ་ཕྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཚ་བ།	20
ཡེ་དྲུ་གཞིས་པ། བཤད་རྒྱུད་ནས་གསུངས་པའི་སྒྲན་གྱི་ འབྲུངས་དཔེ་དང་ཆ་བྱད་ཀྱི་དབྱིབས།	26
དང་པོ། སྒྲན་གྱི་འབྲུངས་དཔེ།	26
༡ རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲན་གྱི་ཕྱེ་ཆ་བ།	27
༢ རྩོད་གྱི་ཕྱེ་ཆ་བ།	39
༣ ས་སྒྲན་གྱི་ཕྱེ་ཆ་བ།	53
༤ ཆེ་སྒྲན་གྱི་ཕྱེ་ཆ་བ།	64

༥	ཤིང་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	72
༦	ཐང་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	116
༧	རྩ་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	144
༨	རྩ་གཞགས་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	208
༩	མེ་ཕྱུག་དང་རྩ་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	251
	གཉིས་པ། ཆ་བྱད་ཀྱི་དབྱིབས།	257
	ལེའུ་གསུམ་པ། མན་ངག་རྒྱུད་ནས་གསུངས་པའི་ལྷས་ ཐིག་དང་གནད་གྲངས།	269
	དང་པོ། མཁོའི་གནད།	270
	གཉིས་པ། ཟླའི་གནད།	273
	གསུམ་པ། བྱང་ཁོག་གི་གནད།	274
	བཞི་པ། ཡན་ལག་གི་གནད།	283
	ལེའུ་བཞི་པ། ཕྱི་མ་རྒྱུད་ནས་གསུངས་པའི་གཏར་བསྐྱེག་ བྱུང་མའི་གསང་བསྟན་པ།	290
	དང་པོ། གཏར་ཙ་བཤད་པ།	290
	གཉིས་པ། མེ་བཙའ་བཤད་པ།	303
	གསུམ་པ། བྱུང་མའི་གསང་བསྟན་པ།	320
	༡༡། ། གྱི་མེད་ཤེལ་སྤང་ནས་བཤད་པའི་ཕྱུག་གི་འབྱུངས་ དཔེ་མཛེས་མཆར་མིག་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།	
	དང་པོ། བཞི་རྟགས་གསེ་གསུམ་གྱི་སྤང་འགྲེམས།	331
	གཉིས་པ། རིན་པོ་ཆའི་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	338
	གསུམ་པ། ས་རྩོའི་ཕྱུག་གི་ཤྲོ་ཚན།	342